

RAJOWY OŚRODEK
OKUMENTACJI ZABYTKÓW w
VARSZAWIE
ARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW
CHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

6705
KOPiDZ

Obiekt

Szyb „ZACHODNI” KOPALNI „CONCORDIA” OB. SZYB „MACIEJ” PRZEDSIĘBIORSTWA GÓRNICZEGO
„DEMEX” Sp z o.o

580

2. Czas powstania

ok. 1922r, 1941r, 1942r,
lata 50-te, lata 70-te

3. Miejscowość

ZABRZE
MACIEJÓW

4. Adres

Zabrze, ul. Srebrna 6

nr hipoteczny

działka 2250/217

5. Przynależność administracyjna

województwo

śląskie

gmina

Zabrze

powiat

grodzki Zabrze

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Mathesdorf, Hindenburg
Maciejów, Zabrze

7. Przynależność administracyjna

przed 1 VI 1975

województwo

katowickie

powiat

miasto Zabrze

8. Właściciel i jego adres

Skarb Państwa

9. Użytkownik i jego adres

Przedsiębiorstwo Górnicze
„Demex” Sp z o.o
Zabrze ul. Hagera 41

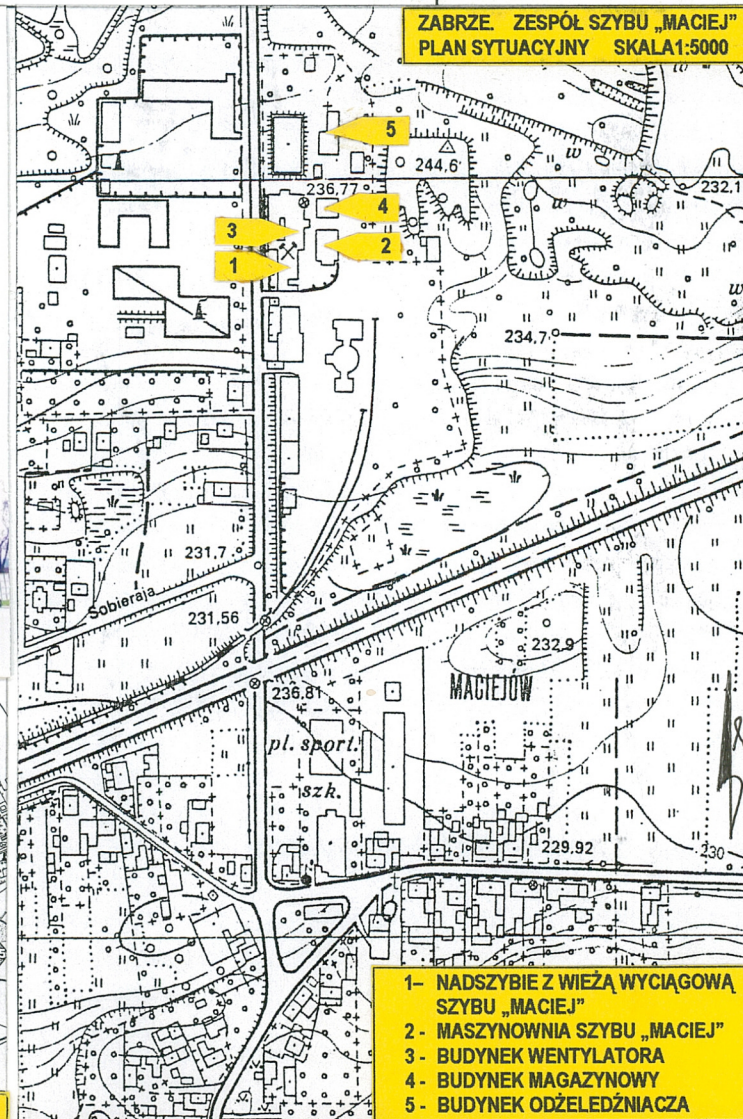
10. Rejestr zabytków

Widok od strony północno-zachodniej

ZABRZE. PLAN ORIENTACYJNY

- 1- NADSZYBIE Z WIEŻĄ WYCIĄGOWĄ SZYBU „MACIEJ”
- 2- MASZYNOWNIA SZYBU „MACIEJ”
- 3- BUDYNEK WENTYLATORA
- 4- BUDYNEK MAGAZYNOWY
- 5- BUDYNEK ODŻEŁDZNIACZA

Z końcem XVIII wieku rozpoczęła się przemysłowa eksploatacja węgla na Śląsku. Odkrycie bogatych złóż w okolicach Zabrza decydowało o uruchomieniu państwowej kopalni „Koningin Luise”. Dla zakładu zarezerwowano ogromne pole eksploatacyjne o powierzchni 19,6 km kw. Granice nadania dochodziły od północy do rzeki Bytomki i obejmowały najbogatsze pokłady węglowe. Podjęte działania zaktywizowały prywatnych przedsiębiorców. Jednym z nich był baron Maciej Wilczek, do którego należało dominium zabrskie. W 1797r. uzyskał on nadanie pola górniczego, „Benigna”. Wydobyć jednak nie rozpoczął, a pole węglowe sprzedał radcy J. Hofrichterowi wraz z majątkiem ziemskim. Nowy właściciel kontynuował prace poszukiwawcze, w wyniku których w 1797r. dokonał zgłoszenia pola „Amalia”. Jego prywatna kopalnia rozpoczęła pracę w 1801r. Był to mały zakład z dwoma szybami, zatrudniający grupę kilku robotników. Kopalnia pracowała z przerwami, ale ostatecznie została unieruchomiona. W 1826r. właścicielem majątku zabrskiego został hr. Łazarz Donnersmarck. W dwa lata później uzyskał nadanie pola górniczego „Concordia”. W 1841r. rozpoczęły się prace przy budowie kopalni. Zgłębiono wtedy dwa szyby /Julia i Karol/. Pierwszy węgiel uzyskano w 1843r. Budowa kopalni pochłonęła ogromną sumę, mimo wysokich kosztów kontynuowano ją. Powstał kolejny szyb „Concordia”, a w 1851r. powiększono zakład o nowe pole górnicze „Michael” z kopalnią. W 1857r. hr. Gwidon Henckell von Donnersmarck zdecydował o ponownym uruchomieniu kopalni „Amalia”. Wydobywany węgiel był przetwarzany w koksowni „Concordia” oraz wykorzystywany w hucie żelaza. Oba zakłady znajdowały się w pobliżu i stanowiły część jego przedsiębiorstwa.

c.d na wklejce

Zespół Szybu „Maciej” znajduje się w zachodniej części Zabrza. Powstał na terenie Maciejowa, w północnej części dzielnicy. Został rozbudowany bezpośrednio przy ul. Srebrnej, po jej wschodniej stronie. W rejonie tym pozostają również inne obiekty produkcyjne, usługowe i handlowe zlokalizowane w granicach rozległej strefy przemysłowo-usługowej, rozciągającej się po północnej stronie drogi krajowej E-40.

Zespół Szybu „Maciej” tworzy małą jednostkę, będącą pozostałością po dawnym szybie kopalni węglowej. Jego zabudowa została rozplanowana w wąskim pasie terenu, przyjmującym wydłużenie zgodnie do kierunku południkowego. Teren ten ograniczają odcinki ogrodzenia z zachowanymi bramami wjazdowymi usytuowanymi od zachodu, bezpośrednio od strony ul. Srebrnej. Układ przestrzenny zakładu porządkują dwie osie ukierunkowane zgodnie do wydłużenia całości planu. W układzie tym, najstarszą część struktury wyznacza kilka małych i średnich obiektów. Pochodzą one zasadniczo z głównej fazy budowy zespołu tj. z początku lat 20-tych XXw. Do grupy tych obiektów należy nadszybie z wieżą wyciągową szybu „Maciej” /1/, maszynownia szybu „Maciej” /2/, budynek wentylatora /3/, budynek magazynowy /4/, budynek odźleźniacza /5/. W latach po drugiej wojnie światowej zespół został powiększony o stację uzdatniania wody, rozdzielnię, szatnię z łaźnią oraz o obiekty nowego wentylatora. W wyniku następnych zmian, wyburzony został budynek najstarszej szatni i łaźni, zlokalizowany w zabudowie przyulicznej, pomiędzy obiektami w sąsiedztwie nadszybia a stacją uzdatniania wody. Głównym i największym elementem należącym do pierwotnej struktury zespołu jest budynek nadszybowy z integralnie z nim powiązaną wieżą wyciągową szybu, stanowiącą dominantę wysokościową. Nadszybie było głównym obiektem technologicznym. Od północy do nadszybia przylega budynek najstarszego wentylatora, z dobudowanym po drugiej wojnie światowej segmentem nowego wentylatora, dostawionym wraz z partią dyfuzorów od strony zachodniej. Do segmentu pierwotnej części wentylatora dobudowany został również /od północy - po drugiej wojnie światowej/ budynek łaźni i szatni. Po południowej stronie do nadszybia dostawiona została portiernia, stanowiąca obecnie niski i połączony z nadszybiem segment. - początkowo portiernia była budynkiem wolnostojącym. Inne obiekty zostały rozplanowane na drugiej osi. Na wysokości nadszybia, od wschodu powstała maszynownia z halą przetwornic i częścią transformatorów. Na północ od niej zbudowany został budynek magazynowy, a w jeszcze większym oddaleniu budynek odźleźniacza. W skład obecnego zespołu wchodzi dodatkowo inne obiekty powstałe po drugiej wojnie światowej. Mieści się w nich stacja uzdatniania wody /zlokalizowana skrajnie od północy, w zabudowie przyulicznej/, rozdzielnia /zlokalizowaną na południe od nadszybia/ oraz kolejne warsztaty, garaże i biura wykazujące charakter współczesny. Budynki najstarszej części zespołu są w większości obiektami murowanymi. Zbudowane zostały z cegły ceramicznej bez tynkowania elewacji. W budynku nadszybowym zastosowana została konstrukcja szkieletowa wykonana ze stali z ceglanym wypełnieniem. Budynek odźleźniacza został znacznie rozbudowany oraz otynkowany /także segment szatni z łaźnią/. Zabudowę zróżnicowano pod względem wysokości utrzymując ją najczęściej na poziomie jednej bądź dwóch kondygnacji. Większą liczbą kondygnacji przewidziano w nadszybiu oraz niektórych segmentach współczesnych. Przez dach nadszybia przenika trzon stalowej wieży wyciągowej szybu, z zastrzałami dostawionymi od strony wschodniej. Budynki w większości posiadają dachy dwuspadowe zabudowane szczytowo. Nadszybie nakryte dachem zabudowanym kalenicowo w stosunku do drogi. W pokryciach dachów zastosowano papę. Architektura zespołu wykazuje duże ujednolicenie. Ceglane elewacje budynków opracowano w prostych regularnych podziałach z lizenami pomiędzy osiami, płaskimi pasami zamknięć oraz otworami okiennymi o prostokątnym kształcie. Odrębność wykazuje budynek nadszybowy z widocznymi elementami stalowej konstrukcji. W sąsiedztwie zakładu powstały inne obiekty współczesne o dysharmonizującym oddziaływaniu.

<p>14. <i>Kubatura</i></p> <p>.....m.³</p>	<p>15. <i>Powierzchnia użytkowa</i></p> <p>.....m²</p>	<p>16. <i>Przeznaczenie pierwotne</i></p> <p>obiekty technologiczne, pomocnicze i socjalne szybu „Zachodni” kopalni „Concordia”</p>	<p>17. <i>Użytkowanie obecne</i></p> <p>obiekty czynnego głębinowego ujęcia wody pitnej, warsztatowe, socjalne, ekspozycyjne oraz częściowo pozostawione bez przeznaczenia</p>
<p>18. <i>Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</i></p> <p>Po drugiej wojnie światowej zostały wykonane prace</p> <ul style="list-style-type: none"> - połączenie budynku portierni z nadszybiem - budowa budynku szatni i łaźni /ok. 1956r/ - budowa stacji uzdatniania wody - budowa nowego budynku dla wentylatora wraz z dyfuzorami /1956r/ - rozbudowa dawnego budynku odżeźniaczy - demontaż stalowej obudowy trzonu wieży wyciągowej, demontaż dodatkowego dźwigu, wykonanie nowego daszku wieży - wymiana niektórych partii wymurówki w nadszymbiu, zamurowanie części pól w poziomie pateru - częściowa likwidacja zbrojenia szybu, częściowe zasypanie szybu - likwidacja kanałów wentylacyjnych - częściowa likwidacja urządzenia wyciągowego - zabudowanie w studni dwóch pomp głębinowych - zabudowanie w studni stalowego pomostu - rozbiórka budynku dawnej szatni i łaźni 		<p>19. <i>Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</i></p> <p>Budynki w zróżnicowanym stanie technicznym i w dobrym stanie zachowania</p> <ul style="list-style-type: none"> - portiernia /stan techniczny dobry/ - nadszybie z wieżą wyciągową /stan techniczny średni/ - budynek wentylatora /stan techniczny średni/ - maszynownia /stan techniczny średni/ - budynek magazynowy /stan techniczny średni/ - budynek odżeźniaczy /stan techniczny średni/ 	
		<p>20. <i>Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</i></p> <p>Budynki nadszymbia, maszynowni i wentylatorów tworzą najistotniejszą część zespołu. Wymagają pełnego zagospodarowania oraz przeprowadzenia prac remontowych.</p>	

- archiwalia szybu Maciej w zespole akt Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu
- archiwalia szybu Maciej w zespole akt Archiwum Urzędu Miejskiego w Zabrzu
- akta Gwarectwa Castellengo Abwehr, Archiwum Państwowe w Katowicach Oddział w Gliwicach, 1883-1945 katalog A 342
- akta Górnośląskich Zjednoczonych Zakładów Hutniczych S.A. Oberhütten w Gliwicach, Archiwum Państwowe w Katowicach Oddział w Gliwicach, 1926-1945, katalog A 11597
- akta Dyrekcji Dóbr Hrabiego Ballestrema w Gliwicach, Archiwum Państwowe w Katowicach Oddział w Gliwicach, 1801-1945, akta A 2549

22. Bibliografia

- C. Matchoss. Donnersmarckhütte 1872-1922. Berlin 1923
- Dietz d'Arma L. Miasto Zabrze, jego rozwój i przeobrażenia przestrzenne. Kronika m Zabrza, nr 6 i 7. Zabrze 1973
- Zabrze. Zarys rozwoju miasta, Katowice 1967
- J.Jaros. Słownik historyczny kopalń węgla kamiennego na ziemiach polskich. Katowice 1984r
- J.Jaros. Z dziejów kopalni Pstrowski. Kronika m. Zabrza nr 8. Zabrze 1975r
- A.Frużyński. Od Amalii do Pstrowskiego, 150 lat historii kopalni. Zabrze 1996r

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Zespół tworzy pozostałość dawnego zakładu rozbudowanego przy szybie peryferyjnym kopalni węglowej. Jego powstanie przypadało na lata 20-te. Obecnie stanowi on reprezentatywny przykład ilustrujący zabudowę oraz stan wyposażenia z tamtego okresu. Niniejsze decyduje o możliwości zakwalifikowania zespołu do nielicznej grupy najlepiej zachowanych w województwie zakładów dawnego górnictwa, kwalifikujących się do ochrony

25. Opracował

tekst

plany, rysunki

zdjęcia, fotografie

miejsca przechowywania negatywów

Zespół pod kierunkiem

dr inż. Zbigniewa Bareckiego

Przedsiębiorstwo Górnicze DEMEX Sp. z o.o.

ul. Hagera 41, 41-800 Zabrze

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisu prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładka sztuk ...6.....

1. <i>Miejscowość</i> ZABRZE MACIEJÓW	2. <i>Obiekt</i> SZYB „ZACHODNI” KOPALNI „CONCORDIA” OB. SZYB „MACIEJ” PRZEDSIĘBIORSTWA GÓRNICZEGO „DEMEX” Sp z o.o	3. <i>Zawartość wkładki</i> ciąg dalszy punktu 12 - historia obiektu , ciąg dalszy punktu 13 - opis obiektu, ilustracje
---	---	---

c.d historii:

W 1872 r. hr. Gwidon Donnersmarck sprzedał te zakłady utworzonej w tymże roku spółce „Donnersmarckhutte” A. G. Rozwój kopalni wymagał dalszych inwestycji z drażeniem nowych szybów. W latach 1872-74 powstał szyb „Szmidt” przeznaczony do transportu materiałów, a w 1873 r. spółka odkupiła od Donnersmarcka kolejne pola górnicze sąsiadujące z własnymi nadaniami. Były to pola górnicze „Neu Abwer”, „Deutsch-Lothringen”, „Jungfrau Metz” i „Saargenmund” przeznaczone dla nowej kopalni. W 1874 r., wydobycie kopalni „Concordia” przekroczyło 130 tys. t. Dalsze plany uwzględniały eksploatację pokładów zalegających głębiej. Szyby kopalni zostały pogłębione do poziomu 235 m, a później, do poziomu 575 m, co nastąpiło już na początku XX w. Wyposażenie maszynowni szybów stanowiły nowe parowe maszyny wyciągowe, z bębniami linowymi często dochodzącymi do średnicy 8 m. Ok. 1900 r. w kopalni pracowały pierwsze urządzenia zasilane energią elektryczną. W 1902 r. przy szybie wentylacyjnym została zainstalowana pierwsza na Górnym Śląsku elektryczna maszyna wyciągowa z przetwornicą w układzie Leonard – Ilgner /została wyprodukowana w „Donnersmarckhutte” A. G, gdzie Ilgner był zatrudniony/. W latach 1913-1916 r. kop. „Concordia” posiadała pole górnicze o pow. 10 km². Składały się na nie „Concordia”, „Michael”, „Borsig II”, „Ludwik II”, „Ludwik III”, „Emmy II”, „Mont Avon II”, „Johan August”, „Królowa Wiktoria” oraz skonsolidowane pole „Belfort”, które zostało nadane w 1916 r. Dla potrzeb kopalni funkcjonowało dziewięć szybów - „Concordia” /575 m/, „Julia” /255 m/, „Schmidt” /141 m/, „Wetter” /87 m/, „Karl” /67 m/, „Guido” /30 m/, „Grenz” /33 m/, „Michael” /60 m/, „Rodon” /60 m/. W tym czasie, na zachodnich rubieżach pola górniczego prawdopodobnie już istniał szyb nazwany od swojej lokalizacji „Zachodnim”. Szyb ten został uwidoczniiony na planie z omawianego okresu. Umożliwiał odprowadzanie wody z poziomów wodonośnych. Wodę odprowadzano sączkami i rurociągami spływowymi. Trafiała ona do zbiornika na poz. 110 m, a następnie do zbiornika przy pompowni na poz. 220 m. Wodę tą następnie wypompowywano na powierzchnię rurociągami tłocznymi zamontowanymi w szybie. Na początku lat 20-tych szyb posiadał głębokość 198 m. Służył również do wentylacji, a jego połączenie z eksploatowanymi poziomami zabezpieczał przekop wykonany na poziomie 235 m. Wykonane prace wiązały się z przygotowywaniem pola „Belfort” do eksploatacji. Przy szybie zostały wybudowane obiekty powierzchni. Umożliwiał one również oprócz wentylacji, odwadniania i przewozu ludzi, prowadzenie wydobycia. Zespół tych obiektów powstał prawdopodobnie na początku lat 20-tych XX w. Obejmował obiekty technologiczne, pomocnicze oraz części socjalnej. W skład zespołu wchodziło nadszybie ze stalową wieżą wyciągową, maszynownia z elektrycznym urządzeniem wyciągowym i częścią przetwornic oraz rozdzielni, budynek dla wentylatora napędzanego silnikiem elektrycznym, budynek magazynu, budynek obsługi wagi furmankowej oraz budynek odżeleźniacza z szopą lokomotyw. Z nadszybia biegł rurociąg Ø300 doprowadzający wodę do rurociągu przedłużonego dalej na wschód. Szyb przez długi czas służył do odprowadzania wód dołowych z poziomów 220 i 370 m.

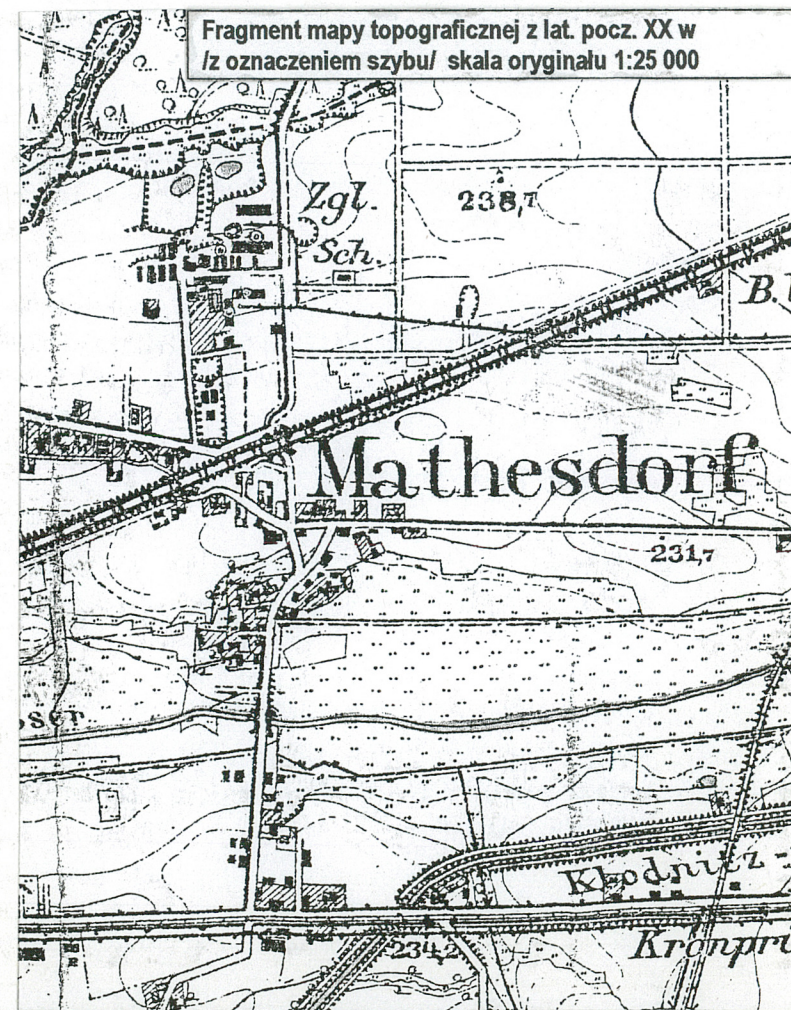
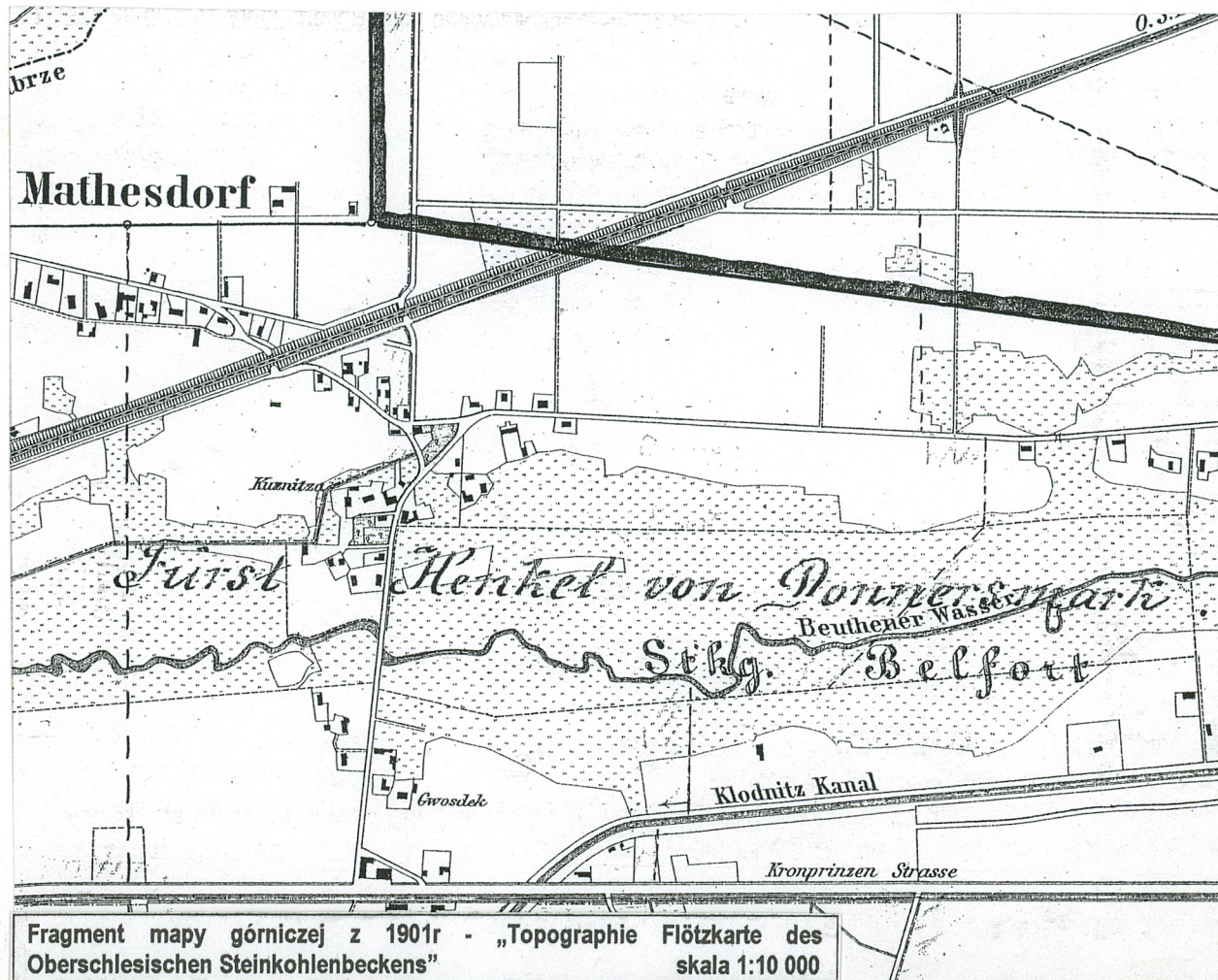
W 1926 r. kopalnia „Concordia” wchodziła w skład „Verenigte Oberschlesische Hüttenwerk” AG powstałego z połączenia „Oberschlesische Eisenbahnbedarfs” A.G /tzw. Oberberdarf/, „Oberschlesische Hüttenwerke” A.G /tzw. Obereisen/, „Donnersmarckhütte AG”. Od 1932 r. kopalnia stanowiła przedmiot dzierżawy Gwarectwa Castellengo – Abwehr.

W 1936 r. w północno-wschodniej części zespołu szybu „Zachodniego” istniał budynek z trzema zbiornikami odżeleźniaczy. Do tych zbiorników biegła druga odnoga rurociągu odgałęzionego w nadszymbiu. W 1938 r. część dopompowywanej wody pitnej była poddawana chlorowaniu. Do tego celu służył dodatkowy zbiornik zainstalowany przy budynku odżeleźniaczy. Pod koniec lat 30-tych budynek wagi pełnił już funkcję portierni, a przy łaźni projektowane były dobudówki. Woda służąca do mycia była podgrzewana w istniejącej przy łaźni kotłowni. Na północ od łaźni zaprojektowane zostały baraki biurowe. W latach 1936-39 eksploatacja węgla była prowadzona z częściowym naruszeniem filara ochronnego szybu „Zachodniego”.

W 1938 r. Kopalnia „Concordia” została zakupiona przez Gwarectwo Castellengo – Abwehr.

W 1941 r. sąsiadujący z maszynownią magazyn został powiększony w stronę wschodnią. Wjazd na teren zakładu umożliwiały dwie bramy rozmieszczone od zachodu i południa. W 1942 r. przy nadszymbiu zaprojektowano bunkier kamienia. Kamień odstawiano wózkami szynowymi na usypywaną w sąsiedztwie zakładu hałdę. W tym czasie w kopalni „Concordia” eksploatowano ekstensywnie najlepsze zasoby. W chwili przejęcia kopalni „Concordia” przez polski zarząd odnotowane zostały duże zniszczenia wynikłe z przyczyn wojennych - z zalaniem dolnych wyrobisk łącznie. Przyczyną częściowego zatopienia kopalni było odcięcie zasilania od pomp odwadniających. Po odwodnieniu wyrobisk wydobycie zostało wznowione. Szyb „Zachodni” został przemianowany na „Maciej”. Był to nadal szyb wentylacyjny. Służył jednak również do odprowadzania wód dołowych. Sąsiadujący z nadszymbiem budynek portierni został z nim połączony, a dodatkowy wyciąg zewnętrzny przy nadszymbiu uległ likwidacji.

W latach 1955–1957 w pobliżu szybu „Maciej” prowadzona była dalsza eksploatacja węgla. Na terenie zakładu wzniesiono łaźnię z szatnią oraz budynek nowego wentylatora. Powstały również obiekty stacji uzdatniania wody, a budynek po starym wentylatorze powiększał zaplecze łaźni i szatni. Od 1958r kopalnia „Concordia” i „Ludwik” tworzyły jedno przedsiębiorstwo. W 1970 nastąpiło połączenie kopalń „Ludwik-Concordia” oraz „Mikulczyce-Rokitnica”, z utworzeniem kopalni „Rokitnica”. Wydobyte skoncentrowane zostało w Rokitnicy. W 1971r szyb pełnił funkcję wentylacyjną, zjazdową oraz odwadniającą. W 1973r z połączenia kopalni „Rokitnica” i „Pstrowski” powstała nowa kopalnia „Pstrowski”. W 1976r wstrzymano regularną jazdę ludzi szybem „Maciej”. W 1981r zakładano jego likwidację. Funkcje wentylacyjne zostały przejęte przez szyb „Czesław”. Jednocześnie, z ujęcia wodnego szybu uzyskiwano dużą ilość wody pitnej - w latach 80-tych przekraczała ona 8000m³ na dobę. Woda zasilala sieć Przedsiębiorstwa Wodociagowego. W 1991r rejon szybu Maciej został przejęty przez prywatne przedsiębiorstwo Górnicze „Demex” sp. z o.o. W 1992r podjęta została decyzja o likwidacji szybu „Maciej” oraz zespołu zabudowy powierzchni. W 1993r szyb został zlikwidowany od dna do głębokości 110m z odcięciem wyrobisk i przekształcony w studnię głębinową. W górnej jego części powstało ujęcie wody pitnej o średnicy 4,3m, z pompami głębinowymi. W 1993r studnia została oddana do eksploatacji. Odpompowana woda trafiała do stacji uzdatniania zlokalizowanej na terenie zakładu, a stąd do sieci. Odbiorcą wody było Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Zabrze

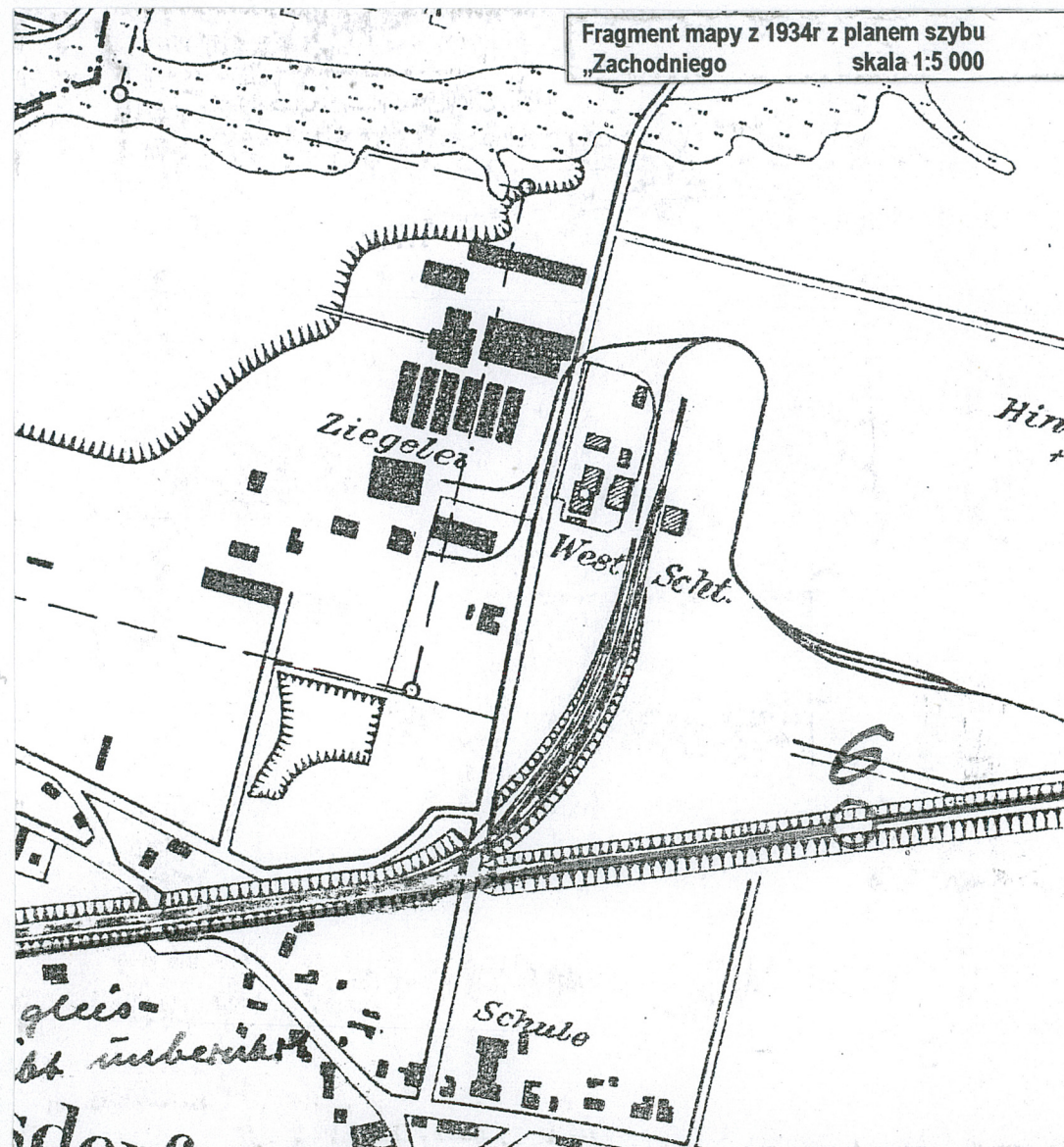
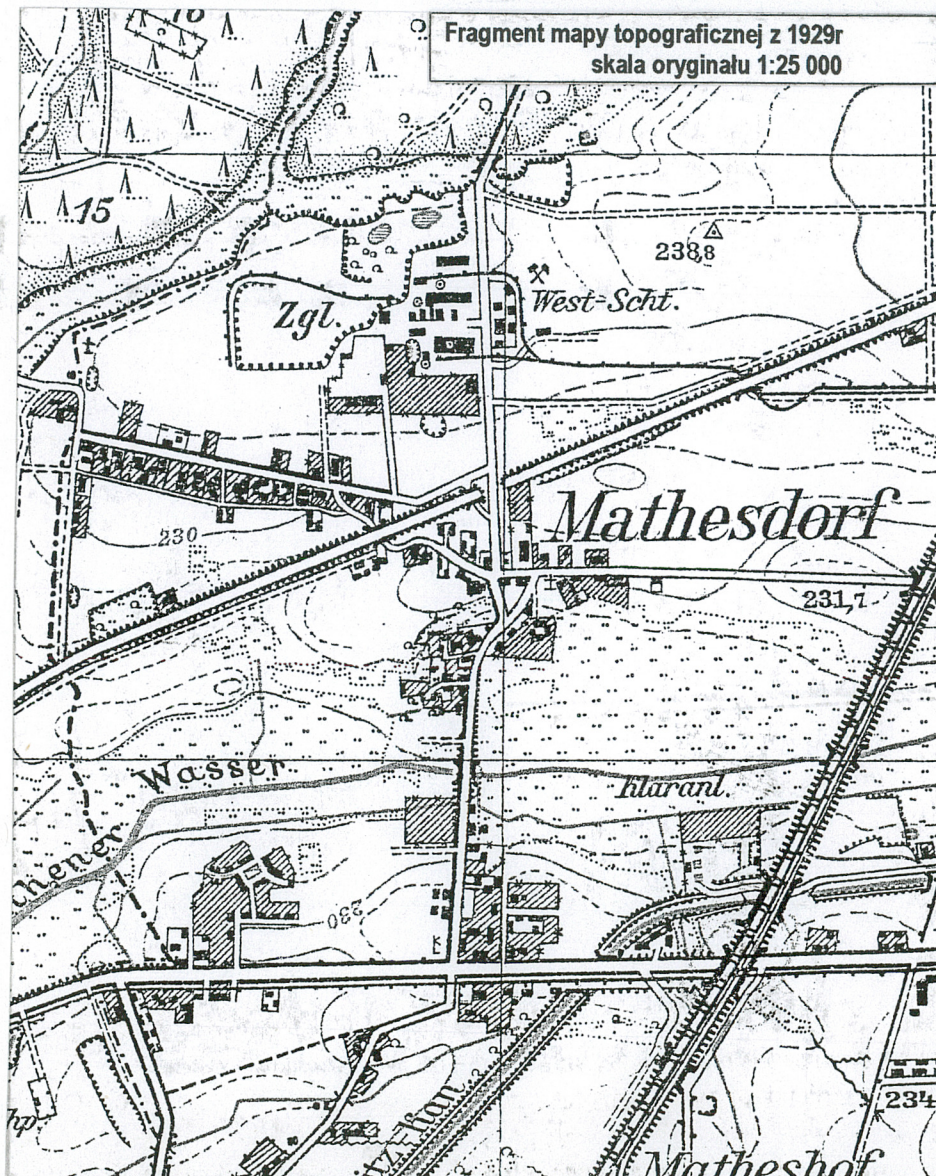

1. Miejscowość
ZABRZE
MACIEJÓW

1. Obiekt

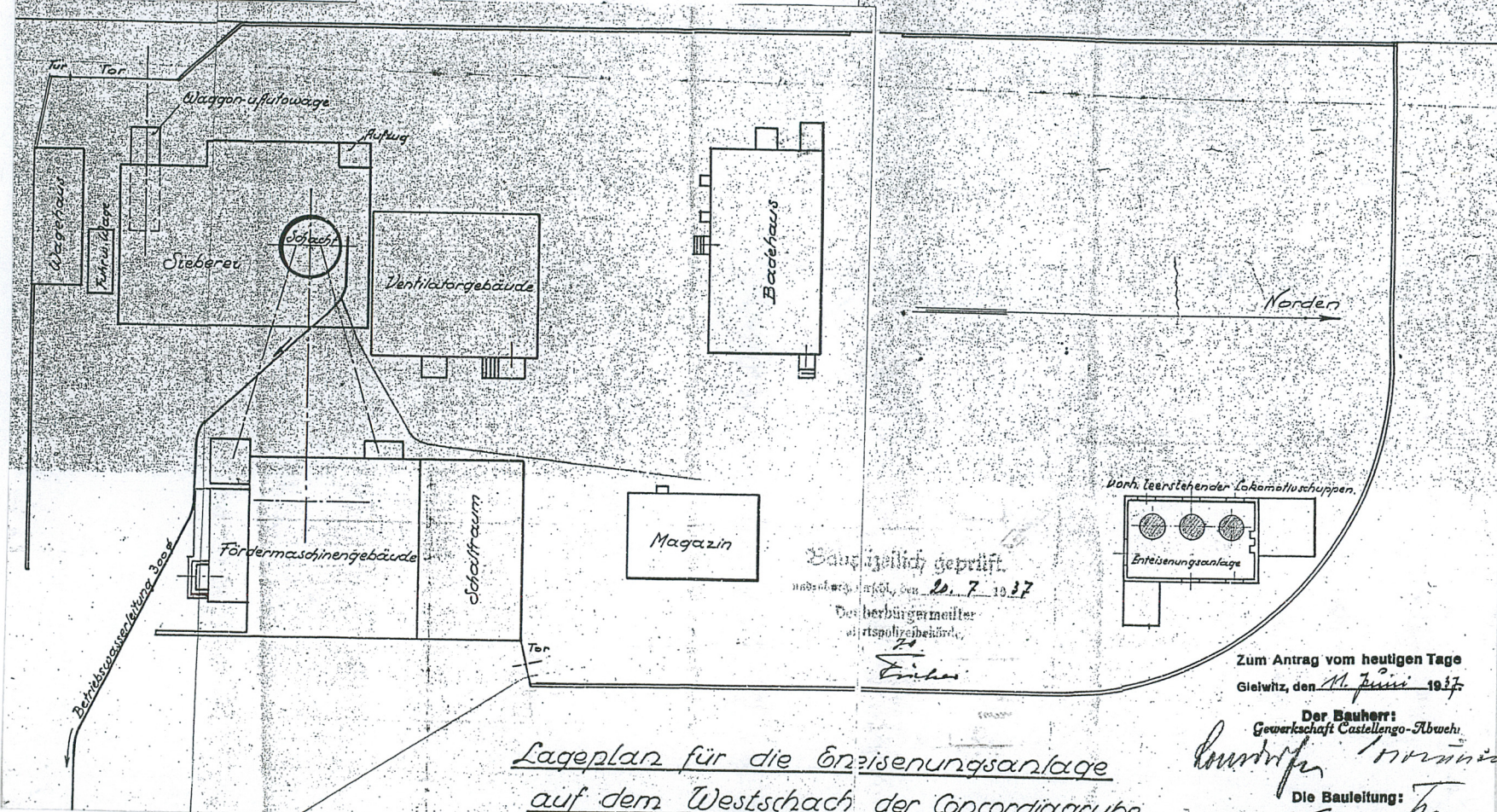
SZYB „ZACHODNI” KOPALNI „CONCORDIA” OB. SZYB „MACIEJ”
PRZEDSIĘBIORSTWA GÓRNICZEGO „DEMEX” Sp z o.o

3. Zawartość wkładki
ilustracje

Plan szybu „Zachodniego z 1936r
 skala 1:5 000
 Budowa zbiorników odseleźniaczy

Anlage zum Betriebsplan-
 nachtrag Nr. vom 1936

Lageplan für die Eisenungsanlage
 auf dem Westschacht der Concordia-grube.

Zum Antrag vom heutigen Tage
 Gleiwitz, den 11. Juni 1937.

Der Bauherr:
 Gewerkschaft Castellengo-Abwehr
 Die Bauleitung:
 Albert Kuschel

1. Miejscowość

ZABRZE

MACIEJÓW

2. Obiekt

SZYB „ZACHODNI” KOPALNI „CONCORDIA” OB. SZYB „MACIEJ”
PRZEDSIĘBIORSTWA GÓRNICZEGO „DEMEX” Sp z o.o

3. Zawartość wkładki

ilustracje

Maßstab 1:250.

Ziegelei Silber

Silberstraße

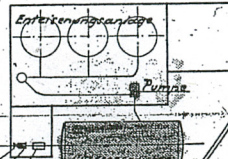
Der Herr. Bauverwalter
des Bergbauamtes Gr.-H. 1938
O. Nr. 3836/38 am 25. 11. 1938
Geprüft gemäß § 196
des Preuß. Bergb.-Ges.
vom 22. 6. 1868. 1872.

Städt. Stadtvermessungsamt
Gr.-H. 1938
1. 12. 1938

Norden

Baupolzeilich geprüft.
Hindenburg, Oberst, den 7. 12. 1938
Der Oberbürgermeister
als Ortspolizeibehörde.

7. 12. 1938
Hindenburg

Rechte Flörchen

Schacht

Ventilatorgebäude
Lüftergebäude

Badehaus

Fördermaschinen-
Gebäude

Schaltraum

Kagewein
Lagerraum

Trinkwasser aus der 1938.5

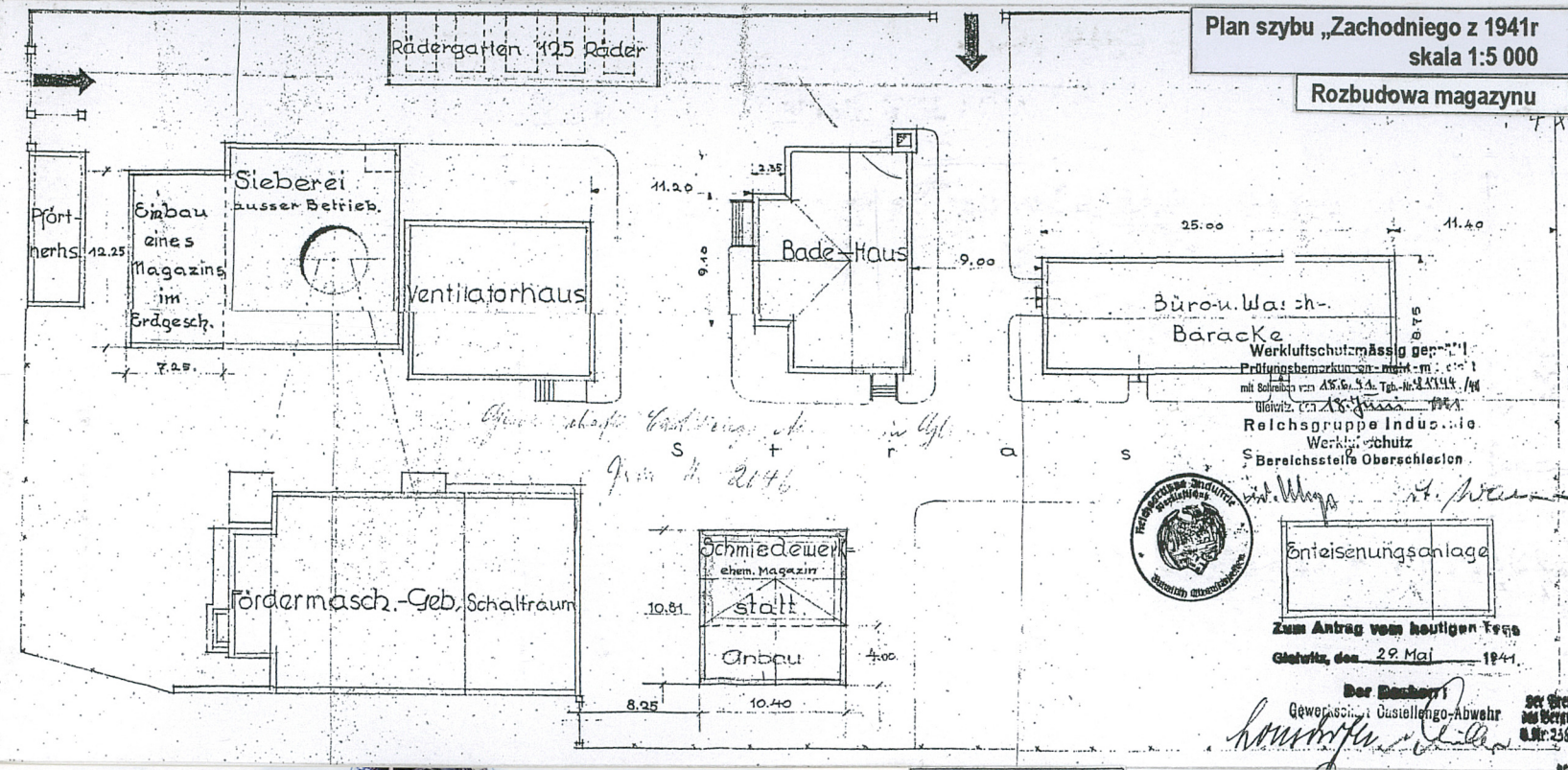
1938.5

iber - Strasse

Plan szybu „Zachodniego z 1938r
skala 1:2 000

Budowa instalacji chlorowania

Plan szybu „Zachodniego z 1938r
skala 1:5 000

Widok od strony
głównego wjazdu
/pd -zach./

Widok ogólny
od strony
pn -zach.

1. Miejscowość
ZABRZE
MACIEJÓW

2. Obiekt
SZYB „ZACHODNI” KOPALNI „CONCORDIA” OB. SZYB „MACIEJ”
PRZEDSIĘBIORSTWA GÓRNICZEGO „DEMEX” Sp z o.o

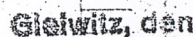
3. Zawartość wkładki
ilustracje

Widok ogólny
od strony
pd. oraz pn –
wsch.

Strö

D.

Gewerke

bio

Reg.-Baumeister

LAGEPLAN. M=1:100

**Plan szybu „Zachodniego z 1944r
skala 1:1 000**

Stollen

Silber-Straß

Leo

Robert

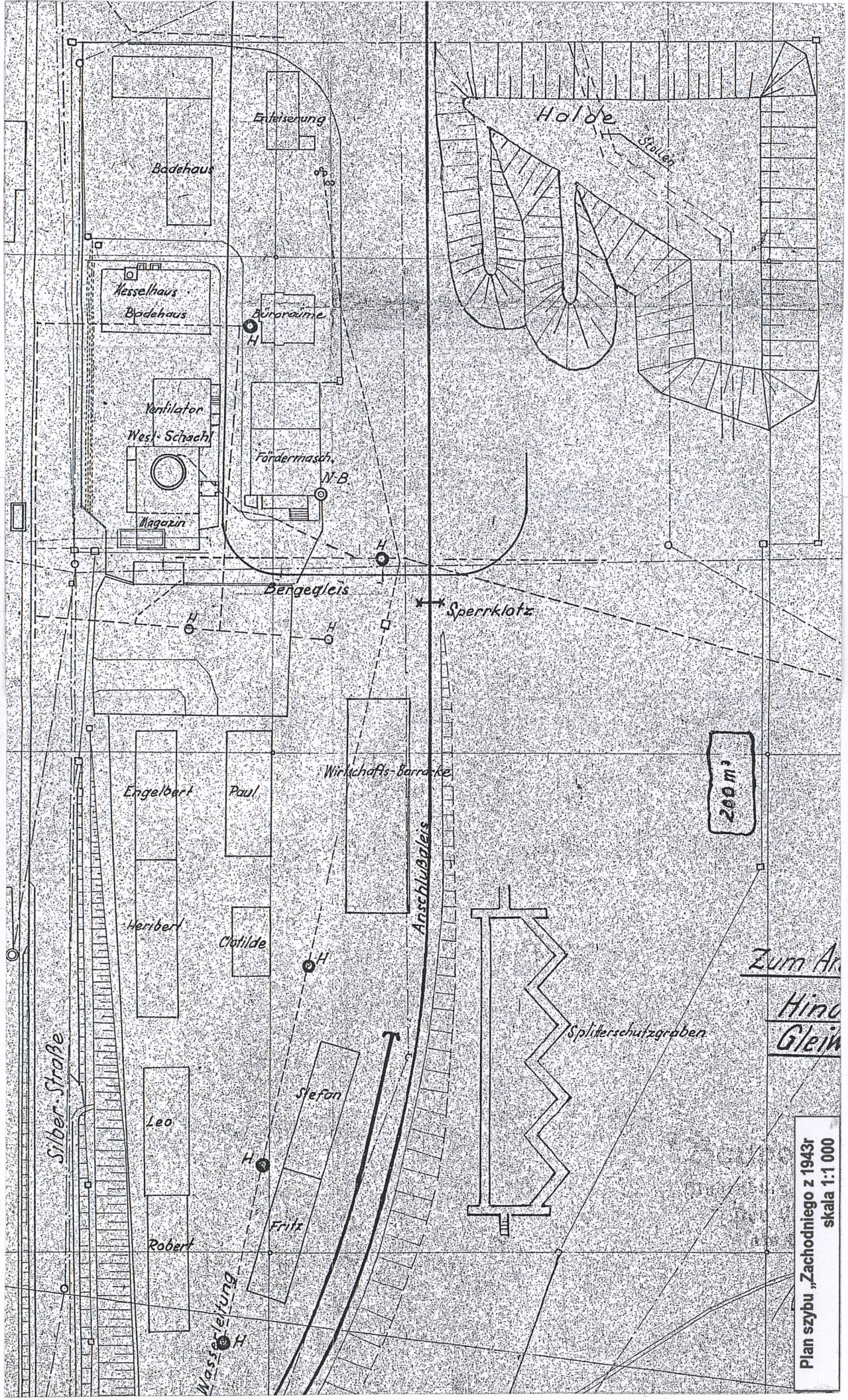
Wasserleitung

Bürräume

Stefan

Fritz

**Plan szybu „Zachodniego z 1943r
skala 1:1 000**

1. Miejscowość
ZABRZE
MACIEJÓW

2. Obiekt

Szyb „ZACHODNI” KOPALNI „CONCORDIA” OB. SZYB „MACIEJ”
PRZEDSIĘBIORSTWA GÓRNICZEGO „DEMEX” Sp z o.o

3. Zawartość wkładki
fotografie

Widok ogólny od strony
pn – wsch.

Budynek maszynowni
szybu „Maciej. ”Widok od
strony południowej

Budynek nadszybia szybu
„Maciej. ”Widok od strony
zachodniej

Budynek portierni. Widok od strony pd – zach.

Zabudowa dawnych odzieżniaczy. Widok od strony pn – wsch.

Widok z północy. Budynek łaźni, dyfuzor, wieża wyciągowa

Budynek dawnego magazynu. Widok z pd – zach.

1. Miejscowość
ZABRZE
MACIEJÓW

2. Obiekt
Szyb „ZACHODNI” KOPALNI „CONCORDIA” OB. SZYB „MACIEJ”
PRZEDSIĘBIORSTWA GÓRNICZEGO „DEMEX” Sp z o.o

3. Zawartość wkładki
fotografie

Zespół nadszybia,
dawnego budynku
wentylatora i łaźni.
Widok od strony
pn – wsch

Dawna brama

Dawny dyfuzor

Budynek magazynu. Widok od strony południowo – zachodniej

